

Nebūs jāmaksā nodokļi no līdzekļiem, ko uzņēmums iegulda darbinieku saliedēšanā

Uzņēmumi sīvi konkurē, lai noturētu savā uzņēmumā labākos darbiniekus. Taču ne jau tikai atlīdzība motivē darbinieku palikt vai doties strādāt uz citu uzņēmumu. Ļoti nozīmīgs faktors ir darba vide un atmosfēra kolektīvā. Uzņēmumi rīko saviem darbiniekiem sporta spēles un Ziemassvētku svinības, kā komanda piedalās, piemēram, maratona skrējienā un ierīko atpūtas stūrīšus bērnu pieskatīšanai. Augot konkurencei, uzņēmumiem ir arvien aktīvāk jādomā, kā padarīt savu darba vidi pievilcīgāku un atraktīvāku darbinieku acīs. Tomēr līdz šim šādu tēriņu iekļaušana uzņēmuma izdevumos netika uzskatīta par saimnieciski attaisnotiem izdevumiem. Tas nozīmēja, ka no tiem bija jāmaksā nodokļi. Apzinoties, ka šāda norma ir novecojusi, jaunā nodokļu reforma paredz jaunu terminu "personāla ilgtspējas pasākumu izdevumi", kurus turpmāk varēs iekļaut attaisnotajos izdevumos. Proti, no tiem nebūs jāmaksā nodoklis un tie būs norakstāmi uzņēmuma izdevumos.

No 2018. gada janvāra, kad spēkā stājās jaunā nodokļu reforma, uzņēmumi var iekļaut personāla ilgtspējas pasākumus ar saimniecisko darbību saistītos izdevumos. Vien jāpatur prātā, ka šāda rakstura izdevumi kopā ar reprezentācijas izdevumiem nevar pārsniegt 5% no iepriekšējā pārskata gada kopējās darba ņēmējiem aprēķinātās bruto darba samaksas, par kuru samaksāti valsts sociālās apdrošināšanas maksājumi. Gadījumā, ja šāda veida izdevumi tomēr pārsniegs minētos 5%, tie būs jānorāda kā ar saimniecisko darbību nesaistīti, kas nozīmē, ka tiem piemēros nodokli. Grāmatvežiem jāatceras, ka šie izdevumi tiek uzskaitīti dalīti no citiem izdevumiem, proti, tie ir jānodala atsevišķā kontā no pārējiem saimnieciskās darbības izdevumiem. Bet, kas tad tiek izprasts ar personāla ilgtspējas pasākumiem - par to plašāk rakstā.

Kolektīvu motivējošie pasākumi

Uzņēmumu ienākuma nodokļa likums nenosaka, kādi tieši pasākumi ir uzskatāmi par kolektīvu motivēšanas vai saliedēšanas pasākumiem, ka arī to, vai tie var būt tikai vienreizēji vai regulāri un cik procentuāli darbiniekiem tajos jāpiedalās. Taču izšķiroša nozīme ir tam, ka šie pasākumi ir ar noteiktu mērķi – kolektīva motivēšana vai saliedēšana. Ja pasākums ir atsevišķiem darbiniekiem un ar pasākumu saistītos izdevumus nevar personificēt, tad izdevumi uzskatāmi par nosacīti sadalīto peļņu un par tiem jāmaksā nodokli.

Pirmkārt, tie ir kolektīvu motivējoši un saliedējoši pasākumi, kuros var piedalīties visi darbinieki, ja vien viņi to vēlas. Tāpat šādi pasākumi var tikt rīkoti atsevišķas filiāles ietvaros, kas arī tiks uzskatīti par attaisnotiem izdevumiem. Kā piemēram:

- *Ziemassvētku balles* organizēšana visiem darbiniekiem, *gadskārtējo svētku svinēšana* uzņēmumā (t.sk., izdevumi telpu nomai, pasākumu organizēšanai, transporta izdevumiem, ēdināšanai);
- *sporta spēles* darbiniekiem vai *darbinieku komandas* piedalīšanās publiskās sporta aktivitātēs (maratonā, velobraucienā u.c.).

- *Iedvesmojoši pasākumi*, kuros, piemēram, uzņēmuma darbinieki uzstājas ar saviem stāstiem par pašu izvēlētām interesantām un aizraujošām tēmām, kas nav obligāti saistītas ar darba pienākumu veikšanu. Pasākuma mērķis ir smelties iedvesmu no kolēģiem, ka arī ieraudzīt kolēģus no citas pozitīvas perspektīvas. Uzņēmums sedz telpu nomas un maltīšu organizēšanas izdevumus;
- *Pārgājieni un laivu braucieni*, kuros kolektīva darbinieki dodas ar mērķi saliedēt kolektīvu (uzņēmums kompensē nogādāšanu no un līdz pārgājiena sākuma un beigu punktam);
- citi pasākumi, kas pieejami visam kolektīvam un kuru mērķis ir motivēt un saliedēt kolektīvu.

Darbinieku nogādāšana darba vietā un izmitināšana

Iedzīvotāju mobilitātes problēma ir visai aktuāla kontekstā ar darba spēka trūkumu lielajās pilsētās un augsto bezdarba līmeni lauku reģionos. Uzņēmumi iegulda lielas pūles, lai motivētu cilvēkus strādāt darba vietā, kas ir tālu no mājām. Transporta nodrošināšana uz darba vietu un atpakaļ ir viens no risinājumiem, ko piedāvā uzņēmumi. Tikpat aktuāla problēma ir darbinieku izmitināšana, ja darbs notiek arī nakts maiņās. Turpmāk šos izdevumus uzņēmumi varēs iekļaut ar saimniecisko darbību attaisnotos izdevumos. Piemēram, par personāla ilgtspējas pasākumu izdevumiem tiks uzskatīti arī izdevumi, kas uzņēmumam radušies, nomājot kopmītnes, kurās darbiniekiem ir iespēja uzturēties sakarā ar maiņu darbu, darbu naktsmaiņās u.tml.

Komforta zonas darba vietā

Nereti kā piemērs modernai darba videi tiek minēti uzņēmumi, kas savu darbinieku komfortam ierīkojuši *sporta un treniņu zāli* ar dušas un ģērbtuves telpām. Uzņēmumi, kuros strādā jaunie vecāki, aizvien biežāk ierīko *bērnu pieskatīšanai paredzētas telpas*. Likums to traktē kā izdevumus saistībā ar sociālās infrastruktūras objektiem un tātad tie nodrošina darbinieku ilgtspējas pasākumus. Šādu telpu izveides izdevumus, kā arī izdevumus, kas saistīti ar šo telpu uzturēšanu, var iekļaut ar saimniecisko darbību attaisnotos izdevumos. Vien jāatceras, ka šīm telpām jābūt pieejamām visiem darbiniekiem.

Bēru pabalsti

Pie attaisnotajiem izdevumiem, kas saistīti ar darbinieku ilgtspējas pasākumiem, minami arī izdevumi bērnu pabalstiem, tajā skaitā, izdevumi vainagiem, izmaksas līdzjūtību publicēšanai, bērnu izdevumi darbinieku vai to radnieku nāves gadījumā u.tml.

Kādi izdevumi netiek uzskatīti par personāla ilgtspējas pasākumiem?

Gluži visu kā personāla ilgtspējas izdevumus norakstīt gan nevarēsim. Kā piemēram, šim mērķim neatbilst:

- *dzimšanas dienu un vārda dienu mielasti* un svinības;
- tāpat arī *vakariņu kompensēšana* darbiniekiem, kuri spiesti strādāt virsstundu darbu, lai nodotu projektus noteiktos termiņos;
- arī izdevumi par *vitamīnu, uztura bagātinātāju vai medikamentu* iegādi darbiniekiem nav uzskatāma par personāla ilgtspējas pasākumu;

- tajos netiek ieskaitīti arī izdevumi par *tēju, kafiju, pienu, augļiem* un nelielam uzkodām uzņēmuma darbiniekiem ikdienā (t.i., nav saistīti ar konkrētu motivēšanas vai saliedēšanas pasākumu un nav paredzēti darba koplīgumā). Izņēmumi var būt tikai gadījumos, kad to paredz darba koplīgums, un izdevumi nav personificējami.

Darbinieku individuālā motivēšana

Līdzās kolektīvu motivējošiem un saliedējošiem pasākumiem, kas vērsti uz kolektīvu kopumā, pastāv arī darbiniekus individuāli motivējošie pasākumi. Piemēram, darbinieka apdrošināšana, komandējumi un kvalifikācijas celšanas kursi. Šie izdevumi jau iepriekš bija iekļaujami kā saimnieciski attaisnotie izdevumi, nodoklis no tiem nebija jāmaksā un uz šāda veida izdevumiem 5% ierobežojums neattiecas.